

VERDENS VAKRESTE GRAVSTED

Indiske Taj Mahal er en storslått hyllest til kjærligheten. Men nede i mørket under det hvite marmor-monumentet ligger en trist historie begravet. Historien om en småbarnsmor som døde i barsel, 38 år gammel.

MAJESTETISK: Taj Mahal sto ferdig i 1653, og ble inkludert på UNESCOs verdensarvliste i 1983. I 2007 ble byggverket kåret til et av verdens syv nye underverker. Det sies at alle indere må besøke stedet minst én gang i livet.

DIANABENKEN: Besøkende til Taj Mahal står i kø for å ta seg avbilde på den såkalte Dianabenken. Benken er oppkalt etter alene på benken i 1992.

bt.no/forbruker/reise/: Her finner du mer om reiser

prinsesse Diana, som ble avbildet mens hun satt

fakta

INDIA

■ **INNBYGGERE:** Det er anslått at det bor mellom 1,1 og 1,3 milliarder mennesker i India. Landet er en samling av 28 stater, og regnes for å være det mest folkerike demokratiet i verden.

■ **HISTORIE:** India ble selvstendig i 1947 etter å ha vært styrt av ulike europeiske koloniherrer siden 1500-tallet. Britene styrte landet fra midten av 1850-årene.

■ **TIDSFORSKJELL:** Hovedstaden Delhi ligger 3,5 timer foran norsk tid. India har for øvrig en annen kalender enn den gregorianske, som brukes i den vestlige verden. Ifølge den hinduistiske sakenkalenderen er vi nå i år 1931.

■ **HVORDAN REISE:** Det finnes ingen nonstop-ruter fra Norge. Flere selskaper, deriblant KLM og Finnair, flyr til Delhi flere ganger i uken. En rekke turoperatører, deriblant Star Tour og Albatros Travel, arrangerer også temareiser til India.

■ **NÅR BØR MAN DRA:** Det anbefales å reise mellom oktober og april, ettersom den indiske sommeren kan bli varm og våt.

■ **VALUTA:** 100 indiske rupi (INR) = 12 kroner. Ta med amerikanske dollar. Det er få minibanker utenom storbyene, men det er enkelt å veksle dollar til lokal valuta.

■ **TIGGING:** Man kommer ikke utenom tiggere når man reiser til India. Enkelte reiseguiden anbefaler å gi penger til handikappede og personer som opptrer. Vær oppmerksom på at enkelte kan be om penger etter at man har tatt bilde av dem. Unngå å gi penger til barn som tigger, da dette gjør det vanskeligere for barna og deres foreldre å benytte seg av det gratis skoletilbudet som finnes. Ofte er det også bakmenn som tar pengene fra barna. Hvis man vil hjelpe tiggerne, kan man gi dem mat. Et annet alternativ er å gi penger til en lokal hjelpeorganisasjon.

BASAR: Etter et besøk i Taj Mahal, kan man svinge innom basaren i Agra. Her er det åpent til sent på kveld. Selgerne tilbyr alt fra stoffer, klær, smykker, til vesker, slips og sjal for noen få rupi. Husk å prute!

Mumtaz Mahal. Si navnet til en hvilken som helst inder, og de vil fortelle deg hennes historie.

Det handler om en ung, vakker jente som ble forelsket i mogulherkeren Shah Jahan da hun var 14 år gammel. Han hadde to koner fra tidligere, men giftet seg med Mumtaz da hun ble 19 år gammel.

I løpet av de 19 neste årene fikk de 13 barn. Syv av barna døde tidlig. Under sin fjortende fødsel mistet Mumtaz selv livet. 38 år gammel.

Arrestert av sønnen

Shahen gikk inn i en dyp sorg. Et år etter hennes død begynte han byggingen av hennes mausoleum, Taj Mahal. Tanken var å bygge noe som var like grandios som deres kjærlighet. Det er anslått at så mange som 20.000 arbeidere deltok i byggingen. Gravkammeret sto ferdig i 1653, etter 22 års arbeid.

Etter de opprinnelige tegningene skulle monumentet være dobbelt så stort. Shah Jahan ville nemlig bygge et like stort mausoleum til seg selv, i svart marmor, på motsatt side av elven!

Så langt kom han aldri. Mogulherkeren hadde nemlig brukt så mye penger på sine ambisiøse byggeprosjekter at hans egen sønn satte ham i husarrest frem til han døde, åtte år senere. Levningene hans ble plassert ved siden av konen, i krypten på Taj Mahal.

Nasjonalsymbol

Taj Mahal regnes for å være det ypperste eksempelet på mogultidens arkitektur, og er opprinnelig et muslimsk bygg-

verk. Deler av utsmykningen er blant annet kalligrافي med vers fra Koranen. Det ligger også en moské ved siden av platået med den hvite marmorkuppelen.

– Likevel er Taj Mahal blitt et nasjonalsymbol for alle indere, uavhengig om de muslimer eller hinduer, forklarer Ramesh Kaul, som er utdannet historiker.

I flere år har han jobbet som guide, og han tar årlig med seg hundrevis av skandinaver til Taj Mahal, som ligger 200 kilometer sør for hovedstaden New Delhi.

I tillegg til de religiøse symbolene er Taj Mahal også utsmykket med typiske detaljer fra persisk, tyrkisk og indisk arkitektur.

– Bill Clinton sa en gang: «Det finnes to typer mennesker: De som har sett Taj Mahal og elsker det. Og de som ikke har sett Taj Mahal og elsker det.» I India pleier vi å si at alle må se Taj Mahal minst én gang i livet. De fleste indere tar det alvorlig, sier Kaul.

Turistmagnet

Årlig får Taj Mahal besøk av opptil fire millioner turister. Av

de mange tusen turistene som besøker stedet samtidig med oss, er det store flertallet nettopp indere.

– Det er første gang jeg er her. Jeg ville gjerne oppleve dette sammen med mine barn, sier en indisk kvinne, som kommer sammen med ektemannen og to døtre.

Familien har stått opp grytidlig for å oppleve Taj Mahal ved soloppgang. Morgensolen gir marmorfasadene et rosa skjær, og det blinker i edelstenene, som er brukt til å lage blomsterdekorasjoner på ytterveggene av den mangekantede bygningen.

Det er mulig for turister å gå inn i hovedbygningen. Midt under den enorme kuppelen står det to sarkofager. Disse likistene er kun til pynt. De ekte levningene er begravet i en krypt under bakken.

Selv om Taj Mahal ser blendende hvit ut på avstand, ser fasaden mørkere ut når man kommer nærmere. Høy luftforurensning har satt tydelige spor, og nå frykter mange hva som bli konsekvensene dersom ikke noe gjøres.

Miljøvernere har tatt initiativ til å iverksette omfattende tiltak for å bevare praktbygget, som i 2007 ble kåret til et av verdens syv nye underverker. Historien om Shah Jahans kjærlighet til sin kone vil uansett leve videre.

IRINA LEE (tekst og foto)
Agra, India